

„Eneseabiõpik“

II vaatus

Ma näen sind ja ma värisen. Ma tunnen su pooridest imbuva higi lõhna ja ma värisen. Kogu mu keha võtab üle ja kisub end sinu poole, sest sina oled teine. Minu erootika ei ole seksuaalne, vaid eksistentsiaalne. Ma värisen, sest ma tahan olla sinuga koos.

Kes ütles, et sündimine on ebaõnn? Kes ütles, et me oleme heidetud üksindusse ja eraldatusesse? Tal oli õigus. Jah, me oleme. Aga kuni me oleme inimesed, seni surume kõrva vastu meie üksinduse vanglakongi seina ja vakatades kuulatame kellegi teise hingamist teispool müüri. Kuni meis on veel midagi inimlikku, seni sirutame käe meie olemise pimedusse napi lootusega, et keegi sellest haarab – ihaga leida pimedusest meie poole sirutuv käsi ning haarata selle sõrmeotstest. Teise kohalolu tähendab meie olemasolu.

Diktaatorid ja intellektuaalid mõtlevad üldiselt, unelevad oma totaalsetes kujutelmades, kus idee on tähtsam kui inimene, aga õhtul pliidi ees nähvavad kallimale. Ainult vanaemad ja armastajad teavad, mida tähendab armastada iga päev. Mida tähendab armastada hakk-kotlettidest ja rikkis pesumasinatest hoolimata. Armastada teise inimese tatti ja pisaraid, haavu ja vermeid, sest ainult armastus on see lunastav printsii, millesse maailm asetub, ilmutab oma mõrasid ja rebendeid, nii nagu ta viletsana ja moonutatuna valguses lebab. Nõnda kõneles filosoof ja hästi kõneles, sest armastada tuleb millegi kiuste ja millegi nimel, midagi tahtes ja midagi andes, olles külm või olles kuum, aga mitte kunagi olles leige. Armastada saab ainult absoluutselt, kõiki ja kõike, ilma objektita ja lõpuks ka ilma subjektita – armastada tuleb seni, kuni sind enam ei ole, oled lahustunud, oled lahustunud valguses, mis on täitnud koha, kus varem oli teise kujuline auk. Armastada vigu ja valesid, palveid ja petmisi, rõõme ja kirgi. Sest olen halb või olen hea, kohut mõistma sa ei pea. Armastada nii, nagu armastavad ainult kangelased – võidelda armastuse nimel kõigega, mis sulle kunagi on antud ja mis sinus kunagi on olnud. Sest kurja motivatsioon on olla pimedalt kinni omaenda juhuslikkuses, aimamata, et isegi kui armastuse loodud sidemed teise ja teistega on vaid purded üle kaose, siis ometi need purded on, ometi teise ja teiste juurde minnakse, ometi armastus on. Armastada nagu kangelased kurjuse palge ees – *herojam slava!*

Armastada – see tähendab papist lusikaga uuristada tunnel naaberkongi teise juurde. Ületada eraldatus, saada üle üksindusest, aga valgus, mis täidab meie tühikud, immitseb meie pooridest ja valgustab meie teed, ei oota meid tunneli lõpus, vaid tunnelis eneses. Armastada, see tähendab teel olla. Armastada, see tähendab armastada iga päev uuesti. Armastada, see tähendab tunnistada iseenda igavest lõpetamatust, enese alatist Ahasveerusena teelolekut, vaadata otsa oma ebatäiuslikkusele ning läbikukkumisele ja armastada neidki. Teel üksinduse ületamise poole oleme ometi alati üksinda, sest armastust saab igaüks vaid *ise* läbi elada. Raamatud ja filmid, see väike lavastus siin või naabripoiste nokunaljad – need on vaid kauge võõras kuma sellest, misasi armastus tegelikult on.

Ma näen sind ja ma värisen, sest ma tean, et siin on võimalus vaadata teispoole tehinguid. Ma värisen, sest siin on potentsiaal lahti lasta sellest, kas me oleme jõulud sinu või minu ema juures. Nad mõlemad on peast segi, mis vahet sel on, miks ei võiks me kokku leppida maailmas ilma võitjate ja kaotajateta? Ma näen sind ja ma värisen, sest ma tunnen: siin ja ainult siin on võimalik müüride langemine, hierarhiate pudenemine, mandrite triivimine. Ainult siin on võimalik see, et ma näen sind ja ma värisen, aga seekord mitte hirmust, enam mitte hirmust. Ma vaatan sind ja ma värisen.

Armastus ei juutu, armastus tehakse – ma lugesin seda pardaajakirjast snäkkide ja punase veini vahele, all libisemas mööda rahvad ja riigid. Armastus nõuab distsipliini, kirjutati seal, kui me alles kõrgust kogusime. „Asi pole armastusega tegelemises iga päev teatud tunde, vaid kogu elu distsiplineerimisega,“ aitas stjuardess mul kokku lugeda ühe keerukama lause. Mu keha lõtvus, ma vaatasin aknast möödalibisevaid pilvi ja teadsin, et maandudes tuleb võtta Bolt ja minna koosolekule, kus otsustatakse sektori A areng faasis B. Ma vajutasin nuppu oma pea kohal, süttis tuluke ja läbi selle valguse tuli minu juurde teine inimene – stjuardess, kes mu äsja maha oli jätnud. „Vabandust,“ ütlesin ma talle. „Kuna inimene on sunnitud kaheksa tundi päevas kulutama oma energiat eesmärkide nimel, mis ei kattu tema enese omadega, töötama viisil, mis pole talle sisemiselt omane, vaid tööritmist ette kirjutatud, siis kust kurat ma peaksin veel leidma aega ja püsivust armastamiseks?“ küsisin ma temalt. „Enamgi veel: kust kurat mul peaks tekkima üleüldse *huvi* armastada?“

„Aga teate,“ kummardas stjuardess mu kõrva juurde. Tundsin ta kerget hapukat hingeõhku ja teadsin, mind oli õpetatud, et peaksin armastama sedagi, aga kuidas, kui ma ei suuda taluda isegi laktoosi? „Kui tahetakse saada mingi ala meistriks, peab kogu oma elu sellele pühendama,“ ütles ta. „Jah, see on priima mõte,“ vastasin ma. „Ja kas sina maksad ära mu väikelaenu?“

Aga stjuardess ei jätnud ja ma sain aru, et oma pikkadel lennureisidel oli ta jõudnud käia ka Bangkokis ja Manilas, temasse oli jõudnud idamaade tarkus, mille järgi armastamise distsipliin ei ole väljastpoolt peale surutud reegel, vaid inimese enese tahte avaldus. „Armastus,“ ütleski too paljureisinu, „on hea nii ihule kui hingele ja järelikut peab ta olema meeldiv.“

Lennuk nõksatas, kodumaa lähenes. Võõraste keskel istudes vaatasin aknast tuttavaid kontuure ja teadsin, et armastada – see tähendab võimet iseendaga üksi olla. Kui inimene on kellessegi kiindunud sellepärast, et ta ise ei suuda seista oma jalgadel, siis ei ole see veel ju armastus. Ületamaks üksindust ja armastada, see tähendab suuta olla üksinda ja armastada.

Mu pudelike lõppes, ma mõtlesin faasi B peale. „Vabandage,“ kummardas minu poole naaber. Ma nägin teda esimest korda ja varsti lahkub ta minust igaveseks – kas ei võiks see olla ideaalse armastuse mudel? Maailma lõpus on lennuk, kus kunagi kohtume kõik: korra, hetkeks, juba möödas, ja juba ei olegi jõudnud tekkida viha kellegi teise vastu, soovi eristada ennast teistest, tõmmata sirkliga riigipiire ja südamejooni, me kohtume vaid korra, aga meie armastus on igavene. Igavene vaid seetõttu, et just nimelt korra, ainult esimeseks sammuks, sest kui astuda juba järgmine, siis koperdame lapse kombel kohe ja kukume, kukume, kukume. Jah, ometi püüame me uuesti, meil läheb ehk paremini, püksiaugumaagiast saab kord tõeline tunne, aga...

„Vabandage,“ ütles mu võõras naaber, keda armastan igavesti. Ja ta ütles nii: „Inimene on tundlik oma keha suhtes. Ta märkab selles muutusi, väiksematki valu. Miks oleme oma vaimsete protsesside suhtes vähem tundlikud?“ Ma mõtlesin sektori A peale, kui ta ütles: „Sest me pole näinud armastavat inimest.“ Jah, läinud, kadunud, põrandaliistu vahele unustatud. Oli ta üldse kunagi siin – see, kes ootas armastust, nagu oodatakse vihma? Või oli siin see, kes kõneles nõnda: „Raevust oled sa võetud ja raevuks pead sa saama. Surra, magada, muud midagi – muud mitte midagi. Armastus sulle, kurgid mulle – nii käib see asi, ja kui uuest saumikserist ei piisa, et saada endale sinu auk ja välg ja pauk, siis millest üldse piisab?“

Oled sa üldse aitäh öelnud? Ei, ma mõtlen – praegu, siin, kas oled sa mulle „aitäh“ öelnud? Oled sa tänanud mind, suudelnud maad minu jalge all, planeeti minu kõrvade vahel? Oled sa olnud alandlik ja alistunud, armastad sa mind? Ma küsisin: armastad sa mind? Sest mina armastan sind. Ma võtan su südame maardla ja kaevandan sealt kõik, mis sealt võtta on, sest kui mina sind ei saa, siis ärgu saagu keegi. Ma võtan su hinge sektori ja küüditan sealt minema, mida mul vaja ei ole, sest sinu südame kenas päiksepoolses toas teen endale uue isikliku Riviera,

see tuleb suurepärase. Videvikus õhtuhämaruses kaks kuukiirt mu toas, sooja valguse hõbejoas vägistan sind näkku, sest olen romantik – mulle meeldivad suured tunded. Jah, tehkem armastus suureks jälle, sest suurus ju loeb – mis muu? Suurus loeb, loeb kokku read: „Mingu või maailm hukka, minul on mõeldagi muud.“ Suurus loeb, sina aga istu ja ela ja ole orvuna võlutud öös, seal sa pead mõtlema minust, üksindus las pureb ning sööb. Hämaruses vaikselt, nii vaikselt ümise mu nime, sest muud sul ei ole, sa pimedaski öös aina hüüad ja hüüad mu nime. Silmist sul voolab pisaraid, voolab palgeile, sest muud ei ole sul jäänud kui mu nimi. Jah, kuhugi on kadunud usk ja unustus. Olgem siis koos, aga ainult eraldi. Olgem siis ühiselt, kuid ainult üksinda. Olla koos, koos, koos, see tähendab olla lahus – sest elame juba kambrites, kus kõlame ainult meie ise. Sa oled minu jaoks kas kasulik või ohtlik, muid variante ei ole. Armastus, see on autoportree. Aamen ja aamen.“

Nõnda kõneles too, kes armastab, nagu armastab vaarao või vürtspoodnik: väikselt, ahnelt, isekalt. Kõneles too, kes armastava inimese loopis kividega surnuks Õlimäel. Kõneles too, kes raius maha elukohajärgse mastipuu, ime muna, Maaema. Kõneles too, kelle jaoks tegelikkus piirdub sellega, mis on temas eneses. Oodata armastust nagu oodatakse vihma. Aga eks ütle vihmale, millal ta tulema peab. Eks nõua vihmalt truudust ja solvu, kui leiad teisigi ta embusest. Tee skandaal, süüdistada vihma, et too jäi õhtul liiga kauaks tänavatele hulkuma, teil oli ju lepe, kulpilöömise graafik on magnetiga külmkapi küljes. Naudi, et ta langeb sinu ette ja vihasta, et kaob kiirelt. Minge koos terapeudi juurde, sina ja vihm – kaeba terapeutile, et vihma fookus on viimasel ajal mujal, teie ühiseid ettevõtmisi polegi enam nii palju, ta on ebastabiilne, laiali, selgete sihtideta, ühise väikelaenu võtmiseks sobimatu ning kuigi vihma puudutus on endiselt hea, siis sinu juurde tupp ei tule ta, ja kui tulebki, siis ainult läbi duši ja ühtlase igava joana, etteaimatava impotendina, aga sina tahad ju mõlemat, tahad nii ladistavat vihma kui ventiiliga dušši, vaat nii räägi oma terapeutile, kes juba ammu vaatab igavledes üle sinu parema õla välja õue, kus kauguses kobrutab järve kohal tumenev vihmapilv.

Jah, oodata armastust nagu oodatakse vihma, ja siis armastada nii, nagu armastab vihm: lakkamatult, kõikjale imbudes ja levides olemise pooridesse, pihustudes ja laiali pekstes, sest kirjutatud on: vihmana ma sajan aeda, kastena ma emban jalgu, järvena ma vaatan üles, merena ma randun õue sinu öös. Jah, armastada nii, nagu armastab vihm: sihi ja suuna ja eesmärgita, plaani ja kava ja rakkerühmata, kadeduse vimma ja pettumuseta, vaata, ema, mu käed on lahti, aga sõidan ma ometi, eks vaata, ema, mina sõidan, aga juhhib keegi teine. Armastada nii, et oleks

jälle kaos. Et tulvaks üle, pulbitseks üle kallaste, et oleks jälle kaos. Hellitada, hoida ja emmata; lahti lasta, mühada ja peale valguda, et oleks jälle kaos. Nii mõtleb su lemmikterapeut oma pastelses toolis, kui ta vaatab üle su parema öla äikese raksatust vastu männilatu ja siis taeva lahtimurdumist kaheks pooleks, kes jäävadki teineteist taga igatsema, ning nende vahelt tulvab nüüd pisarate kosk, kui ilus. Kui ilus on tõeliste armastajate nutt, kui kaunis on armunute palgeilt voolav vihm, mis uhub maha objekti ja subjekti. Lõpuks ometi, mõtleb su lemmikterapeut, lõpuks ometi armastajate nutt, mis kannab kaugele minema arusaamise, et armastusel võiks olla omanik, adressaat ja lõppjaam.

Vaat nii mõtleb su terapeut, kell tiksub tik-tak-tik-tak, tiksub raha juurde, palun. Pastelsed toonid, need rahustavad paare. Vestibüülis mängib nimetu muusika, seintel on nimetud pildid, su hinges on nimetu valu. Terapeut vaatab sind üle prilliraamide ja mõtleb, miks ei saa ta sulle öelda, sellel kõigil pole mõtet, sest tõeline armastus on kaos. Lase lahti, tahaks ta sulle öelda. Lõdvenda haaret. Puhka põialt, kui skrollid armsama storysid ja otsid sealt kinnitust oma nimetule vaevale. Mine koju ja põleta ära oma eneseabiõpikud. Fromm, Perel, Jung, Platon – aitab! Kaeva maa sisse ajakirjad nutika moraaliga. Teibi kinni suud, mis õpetavad. Kustuta sõnumid, kus ema küsib: Mida sa tunnend? sest seda, mida sa tõeliselt tunnend, ei mahuta, kallid ema, miljonisse sõnumisse. Vaheta kanalit, kui raadios loetakse loenguid inimsuhete keerdkäikudest ja võrreldakse seda labürindiga, sest labürindi keskel on avar selge tuba, aga armastuse keskel on kire ja andestuse, leppimise ja lahkuse, andmise ja valguse võsa. Vaheta kanalit. Vaheta kanalit kohe, kui keegi sulle ütleb: on trikid ja nipid, on võtted ja teod, on loogikad ja pragmaatikad. Välju oma terapeudi pastelsest toast – miks see pastell, miks jälle pastell, kui mu hing karjub? – ja mine vihmast nõrguvasse männimetsa, kaeva ennast puujuurte vahele, ULU, ulu nagu loom, suru oma küüned mulla ihusse, vajuta oma niuded vaklade vahele – surmamineja tervitab omasuguseid! Püherda niiskes mudas, suru ennast maailma pragude vahele, ja loobu, loobu kõigest, lase lahti iseendast, ölad alla, mu kallid. Ole nurmenukk, ole põder, ole männiriisikas, ole buss number 23, ole koos. Ole koos, koos, koos kõigega siin, mida näed ja tajud ja ihkad. Ole osa kaosest, loo kaost, emba kaost, olegi kaos. Ja kui sa seal siis lebad, seal männijuurte vahel mudase ja mädasena, kirgliku ja tahtelisena, räämas ja kiimas, ULUDES nagu loom, siis tõsta üks käsi ja vaata oma kriimudes kätt ja sa näed: valgus, sealt kriimudest tuleb nüüd valgust, nüüd, kus sa oled kaos, tuleb sinu seest lõpuks ometi valgust.

Vaat nii tahaks öelda su terapeut sulle, aga tik-tik ja tak-tak, Hubertil põlv nõksub, Hubert tahab teada, mida teha siis, kui naine on teisest tähtkujust, kui naine tuleb

vahel koju nigu imelikult liibates, kui naine on voodis krobeline ja leige – jumal käskis sellised suust sülitada, kas proovida seda, ah, mida arvab terapeutiproua? Hubertil on mure, Hubert guugeldas, et kui noku küljes on väike maksaplekk, siis tasub tegeleda sisekaemuse ja ornitoloogiaga, need aitavad kindlasti suhte kvaliteedile kaasa, kas nii? Ega Juta rahulikum pole. Juta on lugenud läbi kõik uudiskirjanduse eneseabi alal ja leidnud, et ta peaks olema jutukam ja vaiksem, hoolivam ja enesekesksam, avaram ja fookusega, leidma uusi teid võrgutuskunstis truuduse säilitamiseks ning võimalusel paarituma ühistu esimehega. Juta jalad ei värise, sest Juta teab, mis on õiged sammud: neid on ta alla jooninud markeriga ning neid on tänaseks kogunenud 10 536. Juta on esimesed kaks ära teinud, progress on märgatav, ta õppis kuulama ning põletas maha Huberti esimese pruudi kodu – Juta tunneb juba kevadist värskust, nende suhtel on ikkagi tulevikku, stabiilsus maksab tänasel äreval ajal siiski ka midagi. Kaks minutit veel kallist terapeuti aega, mida küsida veel, mõtlevad Juta ja Hubert, aga no näe, ei tulegi nigu head küsimist praegast pähe ja vahi vahi, väljas ikka sajab, no äkki võtaks pool tundi veel seda head toktoriaega juurde, mis me sinna vihma kätte lähme, kes see loll vihma kätte läheb, parem oleme siin sooja käes, näe seinad ka nii kenasti pastellis, noh Hubert viska toktorile sota ja istume veel, meil tegelikult suhteprobleeme arutada on, näiteks sul perse peal on minu näoga vinn, mida see tähendama peaks, oot kes ulus, kes ulus seal männimetsas maailma poole, koosolemise poole, kes see kuramus nüüd ulus, kui meil just siin nisuke multilateraalne tippkohtumine pooleli ja vat moraaliküsimused arutelu all, et kummal siis ikkagist õigus on, kas vaba maailma liiderdajal, šarmantsel sarinikkuril, hurmaval tahakeerajal, või siis tollel Taani tossikesel, kes relvad langetas, andis vabaks, loobus võitlusest, no mis sa libahunt seal ulud kindlasti mingi eit ega sellised ei oska inimesed olla sellel ju maailmavalu, aga me teeme, me veel teeme maailmale valu, nii et jah toktoriproua, mõtlesime siin Jutaga, et äkki midagist ajutise relvarahu taolist meie paarisuhtes, vat kindlasti rõhk sõnal “ajutine”, sest ainult ajutine on igavene, no põrgu päralt mis metsaline seal männijuurt lakub, seal mulla sisse imbub, kes see kuramus kuulutab armastust kõige elava vastu, mets pole ju pastelne mida sa seal ulud, jah toktoriproua aitäh teile aitäh me ütleme aitäh siin ruumis praegast sest armastamise eest tuleb öelda aitäh, sest deebet ja krediid, bruto ja netto, võlgu ei tahaks nigu jääda, armastamise eest võlgu ei taha nigu jääda, no jälle see ulg, see vihmamärg ulg metsa alt kus on too kurva kodu, miks on vaja ulguda kui meie korralikud kodanikud siin arutame petmise dünaamikat ja emotsiooniregulaatorite nupukesi, kas on vaja uluda, kui Hubert just hakkas avama oma kivistumise tagamaid, kui Juta hakkas just

turvatundest kõnelema, kas on vaja uluda ja sadada, kas on vaja olla nagu vihm, kas on vaja armastada nagu vihm, nagu vihm, nagu vihm – jah, on. Ainult see, kes armastab kõiki, saab armastada üht. Ainult see, kes armastab üht, saab armastada kõiki.

Kas reklaamipausi ei tee vahele? Oleks mõistlik, kaua jaksab.

Argumendid on otsas, satiir enam ei toida, ja nüüd jääb usk, lootus, armastus, need kolm; aga suurim neist on kasvukonto. Hea küll.

Pausi ei tule, hüpakem siis algusesse, mingem kaapega punkti null, kus kirjutatud on: kui ma räägiksin inimeste ja inglite keeli, aga mul ei oleks armastust, siis ma oleksin kumisev vasknõu või kõlisev kuljus. Ja kui mul oleks kogu usk, nii et ma võiksin mägesid teisale tõsta, aga mul ei oleks armastust, siis poleks minust ühtigi. Ja kui ma kõik oma vara ära jagaksin ja kui ma oma ihu annaksin põletada, aga mul ei oleks armastust, siis ma ei saavutaks midagi. Ja ahaa kuuendas reas härrasmees tukub juba, aga kirjutatud on: Armastus on pika meelega, armastus hellitab, ta ei ole kade, ta lepib kõigega, ta usub kõike, ta loodab kõike, ta talub kõike. Armastus ei hääbu kunagi, olgu ennustused – need kõrvaldatakse, kurjad keeled – need vaikivad, ja härrasmees ongi vajunud magama, arusaadav, mõistetav, härrasmees on kaotanud usu inimkonda. Härrasmees ärkas hommikul, avas suu, seal hamas hamasi kõrval, võttis harja ja proovis puhtaks pesta, prooviks puhtaks nühkida oma valged luud, sest kirjutatud on: hammas hamba vastu, juhhei, küüne vastu küüs, urjuhhei, koopa seinal inimluust trofee. Pesi hambaid nagu lambaid, hambad on siin ja hambad on seal, hammas all paremas nurgas. vaatas peeglist ja mõtles: veendumus, et inimesel on olemas sellised võimed, mille abil soodsates tingimustes suudetakse luua ühiskondlik kord, kus valitsevad võrdsus, õiglus ja armastus, saab põhineda ainult usul. Sest seni – nii mõtles härrasmees oma juba kergelt lagunevate purihammaste juurde jõudes – pole inimesel veel õnnestunud sellist ühiskondlikku korda luua. Järelikult ainuke, millele armastus toetuda saab, on usk. Usk, et inimene pole elajas. Usk, et nagu sina mulle, nii mina sulle. Usk, et kui löök põsele, siis teine põsk ette. Löökö makku, siis teine magu ette. Süda seest välja, panen uue südame asemel, sest kallis, sa ei tea, et mu süda on nagu saapake, mis igatseb igatseb paarilist. Usk, et kui annan sulle oma sõrme, siis võtad terve käe. Usk, et hamba vastu antakse mitte hammas, vaid süda; silma vastu süda; kõigi siseorganite vastu süda süda süda, sest mina ütlen teile: kui keegi tahab võtta su särki, jäta talle ka kuub ja kui keegi sunnib sind käima kilomeetri, mine temaga kaks. Anna sellele, kes sinult palub ja anna sellele, kes sinult ei palu – anna, sest ainus, mis inimesele antud on, on

andmise privileeg, loobumise õnn, lahiütlemise joovastus. Ei ole suuremat armastust kui mahajätmine.

Vaat nii mõtleb härrasmees, kui pesi hammast all paremas nurgas ja kui pesi lammast all vasakus nurgas, ja sülitab kraanikaussi, vaatab oma verise sülje pagemist äravoolutoru poole. Mille peale mõtled, härrasmees reast number kuus? Mis on sinu päeva njuus? Ja härrasmees vastab: mõtlen nagu ikka vanade eestlaste peale, kelle sõnul armastus ei ole kartul, et sa ta ära sööd. Armastus on nagu peer: kui palju punnida, siis ilmselt on sitt. Armastus ei päri aastaid taga, ei väsi iial ära, käib kõhu kaudu, lõpeb altari juures, teeb tugevaks, teeb kõik asjad heaks, tal on sada paari silmi ja ometi on ta pime. Armastus on hullem kui soetõbi; soetõbi ajab pää paljaks, armastus ajab persse paljaks. Esimene armastus ei kesta kauem kui paar kuud, siis magavad kui kaks vana sõdurit, seljad vastamisi. Sest naise armastus on kui kana sääreluu pääl liha ja vanapoisi armastus on nagu kass oleks kriimustanud.

Vaat nii mõtleb härrasmees kuuendast reast, kui tema verine sülg pageb siit ilmast, kaob minema, ei suuda sülg uskuda enam selle maailma võimesse armastada. Kunagi ammu ehk jaa, kunagi ammu, mil barrikaadid kerkisid ja müürid langesid, mil võrdsus ja vabadus, mil gloobusel vaatasime välja krundi ühise kodu jaoks ja võlad lubasime maksta koos, mil vanamehed aeti minema Jalta kamina eest ja sina pidid olema osa minu teest.

Ja siis see lõppes, nii mäletab sülg nii selgesti, ja mäletab sülg veel äravoolutorupoole liikudes, kuidas kord üks moosekant pani suhu ühe teise toru. Pani ühe toru sinna suhu, mis laulis inimkonna hümni: vägista mind / vägista mind, mu sõber / vägista mind / vägista mind jälle ja jälle ja jälle / ma ei ole ainuke / aita mind / tee seda, tee seda jälle ja jälle / vägista mind, mu sõber / ma ei ole ainuke.

Võttis too moosekant toru ja pani selle suhu ja kirjutas teise käega lahkumise kirja: lasi lahti ja ütles lahti, jättis maha maailma, mida armastas nõnda, kuid maailm ei armastand teda. Kirjutas kirja oma ainsale sõbrale, kelle välja oli mõelnud juba lapsena. Boddah Boddah, kirjutas too moosekant sõbrale, kes välja mõeldud ja ometi ainuke.

„Mind ei puuduta enam mõirgava publiku armastus. Ma ei tunne ennast enam ära teiste armastuse sees. Meis kõigis on midagi head ja ma armastan inimesi liiga palju, nii palju, et see teeb mind kuradi kurvaks,“ kirjutas too moosekant, toru suus ja kõne segane. „Ma vaatan oma tütart, kes musitab iga inimest, keda ta kohtab, sest igas inimeses on midagi head ja ei tee talle halba ja ma mäletan, kunagi tundsin end samamoodi. Aga ma vihkan liialt kõiki inimesi, sest ma

armastan neid liialt, mul on neist kahju liialt. Boddah Boddah, ma tänan sind oma põlemise põhjast, ma tänan sind sinu kirjade ja mure eest. Rahu ja armastust. Ma armastan sind. Ma armastan sind. Ma armastan sind.“ Pauk ja pauk, bäng bäng bäng, vaadake, üks teine verine sülg voolab mööda linoleumi alla laua pealt, tilgub nagu tilguvad lohutult armunu pisarad põrandale, ja tekib seal kurbuse ürgjärv.

Vaat nii kirjutas Boddah Boddah 'parim sõber, vaat seda mõtles härrasmees reast number sechs [seks], kui vaatas oma sülje lahkumist: läinud-läinud, möödas-möödas. Sõitis tööle me härrasmees ja Liivalaia ristas punase taga seistes mõtles ta nii: „Uskumine nõuab julgust, võimet riskida, valmisolekut välja kannatada valu ja pettumusi. See, kes rajab oma elu kindlustundele ja turvalisusele, ei ole kunagi võimeline uskuma; kes sulgub sellisesse kaitseüsteemi, kus vahemaad ja valdused kindlustavad julgeoleku, see teeb enesest vangi. Selleks, et olla armastatud, on vaja julgust, julgust pidada teatud väärtusi...“ Ahaa, roheline, ja tööle too mees läinud oligi.

Töötas ta rohelises aias, see meie härrasmees kuuendas reas. Ütleme näiteks, et nimi on Mati – vallaline, kuid armastaja; üksi, kuid koos, kui tema turd keha veab videvikus aiakärusid, sikutab voolikuid ja sõmer vihmamärg muld pudeneb tema sõrmede vahelt. Hellalt hoiab Mati maailma oma peopesa õnaruses, teokarp teokarp vii mu valu, liblik liblik too mul õnn.

Hooldab aeda meie Mati, oma issi-issi aeda, türanni aeda, maniaki aeda, kümme käsku ja sada keeldu, ülalt alla ja piki kaela, patt ja süü, kuuletu ära kuula. Niuke tropp Matil kukla peal: vassis vanamees igaviku Jalta kamina eest, kes jagab ja valitseb seda, mis talle ei kuulu ning keelab Matile vilju nende puude pealt, mille too inimpoeg vaid armastuse, hoole ja ministeeriumi kaitse all olevate loomade sitaga õide on saanud.

Aga siis, ühel päeval, mil üle maa puhus suur halastav iil ja rappis õunapuude „Eva kuld“ õisi, mil Mati hoidis hellalt oma rüpes esimesi hingavaid võrseid, tuli üle põndaku issi-issi ja ütles meie härrasmehele kuuendast reast: „Äi ole inimõsõl hia üksi olla. Ma tahhin sullõ abbi, kes sinno kohane on.“ Ja mõtles me tukkuv härrasmees: miks? Miks vajab number kuus veel number üheksat, miks vaja enda külge iseenese peeglit, kas ei paku sõstrapoisid ja tammelehed mulle juba piisavalt õnne ja intiimsust? Miks peaksin puistama hinge ja mitte väetist? Miks peaksin pookima end kellegi külge, kui nurgas nutab ootel ploomipuu? Kas pole naistepuna kõigest umbrohi, mis ainult ootab kemikaali? Ja kas ei öelnud vanad eestlasedki: “Mida vähem koeri koos, seda paksem lake.“. Vaat nii mõtles Mati ja

pühkis kevade esimese tati, kui nägi järsku issi-issit ja maniaki kõrval tema – Anneli.

Anneli Anneli vii mu valu, Anneli Anneli too mul õnn.

„Ma tulin sinu seest,“ laulis Anneli Mati rammestunud kehale rohu peal lebades. „Sinu fantaasiate seest ma tulin,“ ütles Anneli härrasmehele kuuendast reast. Koos koos koos vaatasid nad taiva poole, Astrahani suvisordi poole ja Anneli pea puhkas Mati karvaseguse rinna peal, noppides sealt mulluseid ussikesi. Oli ületanud Anneli oma eraldatuse-tunde, kuulus ühte kellegi teisega, ja kuigi mingi osa temast igatses tagasi vana elu juurde, mil ta kodanikualgatuse korras kohalikku rahvatantsurühma juhatas, pakkus see elu siin talle rohkelt rõõmu- ja õnnehetki. Olla kellegagi koos, mõtles Anneli sügavuti, on parem, kui mitte olla koos.

Nad olid just sooritanud järjekordse teo, mida eneseabiõpikutes nimetatakse „erootilise elu proovikiviks“ ja „keeleks, mille kaudu on lubatud mitmesugustele keelatud tunnetele ligi pääseda“ – ja mille kohta vanarahvas ütleb:

„Puts ei olõ piimälänik, et piire jääs. Tsuska tädile, tsuska tädile, tsuska täditütrelle! Puts läts puuhõ puuratõhn, till läts takahn tänitehn. Putsist perest nakas pääle, vitust võtsõ lauluhääle. Miis um tuu, kiä saa nussi, lits um tuu, kiä lask nussi!“ Ilus, ilus on maa, ilus on maa, mida armastan, mõtles Mati, ja sosistas läbi esihammaste veele, maale, õhule ja tulele enda rinnas: „Armastan!“

Sel hetkel libistas tõusev päike oma esimese kiire üle Astrahani valge. Õunad läigatasid, Anneli tõusis ja noppis vissi-vissi. Haa! Atakk! Oli seda hetke ammugi oodanud issi-issi. Maniakk, türann ja türaator, kibe vänt lahutama seda, mida inimene kokku pannud. Viskas välja oma aiast Mati ja Anneli, paiskas tagasi Liivalaia risti, ja kolisid nad nüüd eeslinna heki taha, kuid läinud, läinud oli õnn, röövitud issi-issi poolt ja valguses, mis nende tuppa langes nüüd, oli üha enam varje. Ei sulatud enam ühte, kammitsad olid peal, patt ja süü ja kümme käsku, moraal ja kõlblus ja privaatportfell, keeld peal, ei mingit totaalset armastust enam eieieiei, nüüd veel vaid elunöök: kes võidab kelle, kes täidab mille, paariks loe üks! kaks!, eks olnud nii, härrasmees kuuendast?

Eks olnud nõnda, kallis inimkond? Sest kui te kõnnite väljas sellisel tunnil ja sellises kohas, siis te järelikult soovite midagi, mida teil ei ole, ja mina võin teile selle hankida; mul on midagi, millega rahuldada minust mööduvat soovi.

Sellepärast lähenen ma teile, sõltumata kellaajast, mil inimesed ja loomad tavaliselt viskuvad metsikult üksteise peale, mina lähenen teile käed avali ja peopesad teie poole pööratud, pakkuja alandlikkusega ostja ees, omaniku alandlikkusega selle ees, kes soovib; ja ma näen teie soovi nagu tuld, mis süttib

koidikul kõrgel, mitmekorruselise hoone ühes aknas; ma lähenen teile nii nagu koit toob lähemale selle esimese valguse, vaikselt, aupaklikult, peaaegu kirglikult, jättes kõik alla tänavale, looma ja inimese tõmblema oma lõa otsa ja metsikult hambaid näitama.

Tahate seda, mida inimene või loom võib ihaldada sel pimeduse tunnil, ja mis sunnib teda kodust välja minema, vaatamata rahuldumata loomade ja inimeste metsikule urinele.

Ei ole olemas reegleid; on vaid vahendid; on vaid relvad.

Proovige mind kinni püüda, te ei saa mind kätte; proovige mind haavata: kui veri voolama hakkab, siis on see meie mõlema veri ja, paratamatult, see veri ühendab meid nagu kahte indiaanlast, kes lõkke ääres metsikute loomade keskel üksteisele verevande annavad. Armastust ei ole, armastust ei ole.

Vaat nii rääkis üks diiler, üks järjekordne hääl. Hääled, kõikjal kogu aeg hääled, suunamas meid, juhendamas meid. Meeleheitel läbikukkumise kuristiku ees jälle need hääled. Jälle need kuradi hääled piiritlemas armastuse piire, ahendamas armastuse potentsiaali, sõnastamas sõnastamatut need hääled, selle asemel et avada kõik lüüsid, lükata maha piiripunktid – kaos kaos – selle asemel et teha konkreetsest absoluutne, üksikust üldine, pesulõksust kosmos – kaos kaos –, selle asemel õpetussõnad, kuidas armastada lõtvunud põski, kuidas saada üle noku seiklustest, mida lohutavat öelda mustava üksinduse palge ees kellelegi Astridile või Manivaldile, aga eks ütleme siis, eks kuulake siis, Astrid ja Manivald: laske lahti lenkstangist, võtke traksid pealt, tehke sõrmed niiskeks ja sirutage käed alajaama poole – sest elu on kaos. Unustage kontroll. Unustage reeglid. Unustage juhtpult. Unustage, et selles kõiges võiks olla mingigi seaduspära. Unustage vihiku abijooned, pesumasina turvakilbid, bussiuste ohutuut, Kiievi õhuhäire. Unustage terapeudid, psaiikoloogid, niiske koonuga hobud teie igareedeses hipoteraapias. Unustage ära see tunne pühapäeva õhtul pärast mõrvasarja vaatamist ETVs, kui enam pole hägu, sest on selge, et James tappis Miranda, et õues on meeldivalt pime, et nädal on läinud tragöödiata, et väljas lasub rahu, et abikaasa on ketis ja kõik tundub korraks, kõik tundub korraks korraks, kõik tundub korraks korraks korraks olevat teie kontrolli all ja te mõtlete enne magamajäämist: elas Eesti rahvas üle Smilersi hitid, elame üle kõik.

Üksinda me sünnime ja üksinda me sureme ja selle vahel lunastab meid ainult see valgus, mis paistab läbi kaose ja koosolemise kriimude, pragude ja haavade.

Sest lembima, armama ja armutana; liiberdama, kiimeldama ja suksutama; kudrutama, mähelema ja kepsutama.

„Hästi, hästi! vilu, vilu! mis see on? säh! eest, eest, eest ära! mul ep ole palju aega, üüdik, tikk, tikk!“

„Must, must! küüt! tüdruk, tüdruk! too piits, too piits, too piits. Kiri-küüt, kiri-küüt! päits-lauk, päits-lauk, päits-lauk! tüdruk magab, tüdruk magab! too piits, too piits! Suur häbi, suur häbi, häbi saagu teile, häbi saagu teile, häbi saagu teile“ Ehal käima, hunti nägema, naist ehitama, pulka kuldama, säksama, siksima, krõpsima, lupsima, juksima, jõksima, jempima, jönkama.

Sest kirjutatud on: „Munad veerevad pesas üksteise vastu, miks siis mitte elus inimesed.“

Sest kirjutatud on. Fromm: „Kas armastus on kunst? Kui jah, siis nõuab see teadmisi ja pingutust. Seda peab õppima. Sest ainus mõistlik ja rahuldav vastus inimeksistentsi põhiküsimustele on armastus. Maailm, mille peopesa õnaruses ei saa armastus areneda, on määratud hukkumisele.“

Sest kirjutatud on. *To fall in love is to fall in god*. Mati, hei – las lahti oma issi-issist, mine väljapoole õiget ja valet, ära kuula seda meest, kelle sõrmede haarde järgi on tehtud klaveriklahvid, kelle peensoole järgi timmitud kõhurohud, kelle näo järgi armastuse kontuurid. Sammu eemale ka sina, Anneli, mine, las lahti, loobu kõigest ja asu teele – ilma graafikuta, ilma piletita, ilma suuna ja sihita, pea kuklas mine ja vaata ainult seda tähtede parve, mis visatud kellegi tundmatu rüpest suvaliselt mööda taevakaart. Mine ja kõnni Athose mäe poole, aga mine sealt mööda, ära peatu, sest Athose mäele naise ei lubata, selle disainis issi-issi, tissid-tissid alpinismi ei luba. Kõnni edasi, Annekas, kõnni Porthose ja Aramise mäe poole – üks kõigi, kõik ühe eest. Kõnni üles mäe tippu, pööra ringi, vaata alla ja kõnele maailmale nõnda: Ma soovin sulle valgust, et see jätaks sulle varje ja et sa armastaksid neid varje. Ma soovin, et sind iial ei kummitaks täiuslikkuse needus, sest vaid vigane ja veider sobib jumala kaosega. Ma soovin, et viimase päikesetõusu võtaksime vastu siin mäetipul sinuga koos. Vaataksime viimast korda veel aeglaselt kerkivat punast ketast ja palvetaksime koos kõigi eest, keda me ei tunne, kellest pole kuulnudki, kes meist ei sõltu ja kellest meie ei sõltu, las olla see meie väike erioperatsioon, sest ainult isetu palve on tõeline palve. Tule istu mu kõrvale, kui päike viimast korda horisondi kohale kerkib. Tule istu mu kõrvale, mu sülle, mu südamesse, kui maailma lõppu koos me vaatame. Tule vaatame koos, kuidas viimaste raketide tulised jutid oma mustreid päikese näo ees joonistavad. Tule kuulame koos, kuidas hävitajate eskadrill laseb punaka ketta ees viimast korda lahti oma sugumürskudest ja laseme lahti ka ise. Tule laseme lahti koos, tule langeme koos, tule kukume koos, tule vabaneme koos. Tule andestame koos, tule kerkime koos. Tule palvetame koos: armastada sinu lottis

[illegible]

sajab ja sajab ja sajab ja sajab ja sajab ja sajab ja sajab ja sajab ja sajab ja sajab
ma armastan sind ja sajab ja sajab ja sajab ja sajab ja sajab